

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΑΠΟΦΑΣΗ
70/2015

(της διαδικασίας του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 2^α Απριλίου του έτους δύο χιλιάδες δεκαπέντε (2015) ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30 π.μ. και επί της οδού Λ. Κηφισίας 7, στους Αμπελόκηπους, όπου και τα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Πρόεδρος** : Ράικος Δημήτριος
- 2. Μέλη** : Καραμανλής Ευάγγελος
Κουλούρη Ιωάννα
Σταθακόπουλος Δημήτριος

Τα λοιπά τακτικά και αναπληρωματικά μέλη, καίτοι προσκληθέντα, δεν προσήλθαν.

Γραμματέας: Τσιάβου Στυλιανή

Εισηγήτρια: Ζαχαρόπουλος Αριστοτέλης, Μηχανικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.,
Μητσάκη Πολυξένη, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης παρέστησαν οι εισηγητές Ζαχαρόπουλος Αριστοτέλης, Μηχανικός και Μητσάκη Πολυξένη, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., καθώς και η Καζιρή Χριστίνα, Προϊσταμένη του Τμήματος Γνωμοδοτήσεων της Διεύθυνσης Νομικών Υπηρεσιών της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., οι οποίες αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας και λήψης της απόφασης από τα Μέλη του Συμβουλίου της Αρχής.

ΘΕΜΑ: Αίτημα της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία “ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.” για παροχή σύμφωνης γνώμης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, προκειμένου να προβεί στη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007, για την ανάθεση 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 528.455,28€ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%), σε

εκτελούμενο έργο με τίτλο «Κάθετος Άξονας Εγνατίας οδού Θεσσαλονίκη–Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια: Βελτίωση–διαπλάτυνση τμήματος Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια από χ.θ. 0+000 έως χ.θ. 4+200 (58.4.1)».

Με το με αρ. πρωτ. 1804/17-03-2015 αίτημα της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία “ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.” (εφεξής Ε.Ο.Α.Ε.) προς την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (εφεξής Αρχή) και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα (αρ. πρωτ. εισερχ. 1305/18-03-2015), η Ε.Ο.Α.Ε. αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, προκειμένου να προβεί στη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007, με αντικείμενο την ανάθεση της 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών (εφεξής Σ.Σ.Ε.), προϋπολογιζόμενης δαπάνης 528.455,28€ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%), σε εκτελούμενο έργο με τίτλο «Κάθετος Άξονας Εγνατίας οδού Θεσσαλονίκη–Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια: Βελτίωση–διαπλάτυνση τμήματος Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια από χ.θ. 0+000 έως χ.θ. 4+200 (58.4.1)».

I. Ιστορικό - πραγματικά περιστατικά

Από το φάκελο της υπόθεσης και τα περιεχόμενα σε αυτόν στοιχεία και σχετικά έγγραφα προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Με την με αρ. πρωτ. 100838/16-10-2006 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Πολιτισμού και του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι και περιορισμοί για την κατασκευή και λειτουργία του οδικού τμήματος από τον ανισόπεδο κόμβο Νέων Μουδανιών έως τη γέφυρα Ποτίδαιας στο Νομό Χαλκιδικής.
2. Με την με αρ. 714/2/23-05-2012 απόφαση (Πρακτικό με αρ. 714 της Συνεδρίασης της 23-05-2012, Θέμα 4ο) του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Ο.Α.Ε., εγκρίθηκαν: α) η δημοπράτηση του έργου «Κάθετος Άξονας Εγνατίας Οδού Θεσσαλονίκη – Ν.Μουδανιά - Ποτίδαια: Βελτίωση – διαπλάτυνση τμήματος Ν.Μουδανιά – Ποτίδαια από χ.θ. 0+000 έως χ.θ. 4+200 (58.4.1)», προϋπολογισμού 23.330.000,00€ (συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%), με ανοικτή διαδικασία και σύστημα προσφοράς με επιμέρους ποσοστά έκπτωσης κατά ομάδες τιμών (σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 3669/2008), β) η τεχνική περιγραφή και ο προϋπολογισμός μελέτης του εν λόγω έργου και γ) ο χρόνος περαίωσης του συνόλου του έργου σε τριάντα έξι (36) μήνες από την υπογραφή της σύμβασης.
3. Πρόκειται για συγχρηματοδοτούμενο έργο, ενταγμένο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) “Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας”.
4. Με σχετική διακήρυξη τον Ιούλιο του 2012, η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε την -με ανοικτή διαδικασία- επιλογή αναδόχου για την κατασκευή του έργου «Κάθετος Άξονας Εγνατίας οδού Θεσσαλονίκη–Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια: Βελτίωση–διαπλάτυνση τμήματος Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια από χ.θ. 0+000 έως χ.θ. 4+200 (58.4.1)», με κριτήριο τη χαμηλότερη τιμή, προϋπολογισμού 18.967.479,68€ (χωρίς Φ.Π.Α.) και 23.330.000,00€ (με αναθεώρηση και Φ.Π.Α.), με βάση τον “Κανονισμό ανάθεσης και εκπόνησης μελετών και ανάθεσης και εκτέλεσης έργων της εταιρείας”, το ν. 3669/2008 και τους όρους της διακήρυξης.

4.1. Σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 4 της Τεχνικής Περιγραφής (Τ.Π.), η οποία συνιστά συμβατικό τεύχος, «*βασικό σχέδιο του έργου είναι η βελτίωση – διαπλάτυνση του οδικού τμήματος Μουδανιά-Ποτίδαια του κάθετου άξονα της Εγνατίας Οδού “Θεσσαλονίκη – Κασσάνδρεια” της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής. Η βελτίωση – διαπλάτυνση αφορά στην μετατροπή της υφιστάμενης δίχηνς οδού σε τετράχην με 2 λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση και*

αμφίπλευρο μεταλλικό στηθαίο ασφαλείας. Το μήκος του προς βελτίωση τμήματος είναι 4,2 χλμ. με αφετηρία τον Ανισόπεδο Κόμβο Μουδανιών. Επιπλέον περιλαμβάνονται: Η ολοκλήρωση του ανισόπεδου Κόμβου ΑΚ1, και η κατασκευή του παράπλευρου οδικού δικτύου, που αποτελείται από: α) τον αριστερό παράπλευρο, β) τον δεξιό παράπλευρο και γ) τοπικές οδούς, βοηθητικούς δρόμους εξυπηρέτησης παροδίων και συνδετήρια τμήματα αποκατάστασης προσβάσεων παροδίων. Στο έργο περιλαμβάνονται εργασίες χωματουργικών, τεχνικών, οδοστρωσίας, ασφαλικών, φωτισμού, σήμανσης, ασφάλειας και πρασίνου. Επισημαίνεται ότι, για λόγους διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης αυτών που συμμετέχουν στο διαγωνισμό αλλά και συμμόρφωσης προς τις επιταγές της Κοινοτικής νομοθεσίας και νομολογίας (υπόθεση C 496/99 Ρ/Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta SpA), το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο του έργου δεν θα μεταβληθεί ουσιωδώς κατά την διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Δυνατότητα μεταβολής υφίσταται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, που αναφέρονται ρητά στην Ε.Σ.Υ. και εφόσον η μεταβολή δεν προκύπτει από ατέλειες και ελλείψεις της μελέτης με βάση την οποία δημοπρατήθηκε το έργο. [...]». Επίσης, όπως ορίζεται στο άρθρο 15 της Τ.Π., η απαιτούμενη εγγυητική επιστολή συμμετοχής ανερχόταν σε ποσοστό 2% επί του προϋπολογισμού, χωρίς αναθεώρηση και Φ.Π.Α., ήτοι σε 357.200,00€.

4.2. Περαιτέρω, στην Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων (Ε.Σ.Υ.), που επίσης αποτελεί συμβατικό τεύχος, ορίζονται τα ακόλουθα: «Μέρος Α'. Άρθρο Α-5. Ειδικές υποχρεώσεις του αναδόχου και ευθύνες. [...] **5.1.6.** Με την υποβολή της προσφοράς του ο Ανάδοχος αποδέχεται, ότι είναι απόλυτα ενήμερος της φύσης και τοποθεσίας του έργου, των γενικών και τοπικών συνθηκών εκτέλεσης του έργου, κυρίως όσον αφορά στις κάθε είδους πηγές λήψης υλικών, στην προμήθεια κάθε είδους υλικών, [...], στις μεταφορές, διάθεση, διαχείριση και αποθήκευση υλικών, [...] Επίσης, με την υποβολή της προσφοράς του ο Ανάδοχος αποδέχεται, ότι είναι απόλυτα ενήμερος για το είδος και τα μέσα ευκολίας, τα οποία θα απαιτηθούν πριν από την έναρξη και κατά την πρόοδο εκτέλεσης των εργασιών και οποιαδήποτε άλλα ζητήματα, τα οποία κατά οποιονδήποτε τρόπο μπορούν να επηρεάσουν τις εργασίες, την πρόοδο, ή το κόστος αυτών, σε συνδυασμό με τους όρους της σύμβασης. [...] **5.8.2.** Ο Ανάδοχος υποχρεούται να προμηθεύσει με δική του δαπάνη όλα τα υλικά, εργατικά και μηχανήματα, που είναι αναγκαία, για την κατασκευή του έργου, καθώς και να τα μεταφέρει στο εργοτάξιο από τις πηγές λήψης τους. Άρθρο Β-5: ΑΔΡΑΝΗ ΥΛΙΚΑ-ΛΑΤΟΜΕΙΑ-ΔΑΝΕΙΟΘΑΛΑΜΟΙ-ΧΩΡΟΙ ΑΠΟΘΕΣΗΣ ΥΛΙΚΩΝ. [...] 5.1.2. Για τη λήψη των απαιτούμενων, για την εκτέλεση του έργου, αδρανών υλικών λατομείου ή ορυχείου κ.λ.π., η Υπηρεσία δε θα παραδώσει στον Ανάδοχο κανένα λατομείο ή ορυχείο. Ο Ανάδοχος επομένως θα φροντίσει να βρει και χρησιμοποιήσει τις κατάλληλες πηγές αδρανών υλικών, είτε με μίσθωση, είτε με αγορά των κατάλληλων θέσεων ή ακόμη με προμήθεια από επιχειρήσεις λατομείων ήδη λειτουργούσες. [...] Συνεπώς η προσφορά του Αναδόχου για την κατασκευή του έργου περιλαμβάνει όλες τις απαιτούμενες από οποιονδήποτε λόγο, πρόσθετες δαπάνες για την προμήθεια από ιδιωτικά λατομεία των αναγκαίωντων αργών υλικών ή για τη μίσθωση ή αγορά εκτάσεων για την παραγωγή αυτών ή ακόμη και οι τυχόν επιβαρύνσεις, που θα απαιτηθούν εξαιτίας σύγχρονης εκμετάλλευσης ορισμένων πηγών (και από άλλη προηγούμενη ή επόμενη εργολαβία με τις σχετικές επιβαρύνσεις που απαιτούνται για την εμπρόθεσμη και έντεχνη εκτέλεση του έργου), αφού παρθούν υπόψη όλες οι δεσμεύσεις και περιορισμοί που επιβάλλονται για την προστασία του περιβάλλοντος. [...] 5.3. ΛΑΤΟΜΕΙΑ. [...] 5.3.1.7. Σε κάθε περίπτωση στο αντάλλαγμα του αναδόχου περιλαμβάνονται οι δαπάνες κατασκευής και συντήρησης των οδών που θα απαιτηθούν για την προσπέλαση, και μεταφορά των υλικών που θα ληφθούν από οποιαδήποτε πηγή, οι δαπάνες λόγω τυχόν πρόσθετων μεταφορών, ή δυσμενών συνθηκών μίσθωσης, αγοράς βραχιδίων εμφανίσεων ή λατομείων, αποκάλυψης εκμετάλλευσης και απόδοσης τούτων κ.λ.π. [...]».

4.3. Επιπλέον, στο Τιμολόγιο Μελέτης -το οποίο επίσης συνιστά συμβατικό τεύχος-, ορίζεται στο άρθρο Α-12 (“ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΑΝΕΙΩΝ”) της Ομάδας Α’ (“ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ”) αυτού ότι: «[...] Στην τιμή περιλαμβάνεται η δαπάνη των απαιτούμενων ενεργειών και διαδικασιών για την ανάπτυξη και ενεργοποίηση λατομείου ή δανειοθαλάμου, [...], η δαπάνη μεταφοράς των δανείων από οποιαδήποτε απόσταση στον τόπο του έργου, [...] καθώς και οποιαδήποτε επιβάρυνση, που αναφέρεται στην Τ.Σ.Υ. την παρ. 6.4.2.1.1 της Π.Τ.Π. Χ1 και στους λοιπούς όρους δημοπράτησης για πλήρως περαιωμένη εργασία. [...] Πριν τη διαμόρφωση των προσφορών τους, οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να επισημάνουν τις πιθανές θέσεις λήψεως δανείων, είτε από χείμαρρους είτε από λατομεία και να εξασφαλίσουν τόσο την καταλληλότητα αυτών όσο και τη δυνατότητα λήψεως από πλευράς χορηγήσεως αδειάς από τους αρμόδιους φορείς, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη και τους σχετικούς περιβαλλοντικούς όρους. [...]».

5. Κατόπιν της διενέργειας του διεθνούς ανοικτού διαγωνισμού στις 21-08-2012, με την με αρ. 732/1/03-10-2012 απόφαση (Πρακτικό με αρ. 732 της Συνεδρίασης της 03-10-2012, Θέμα 1ο) του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Ο.Α.Ε., εγκρίθηκε το αποτέλεσμα του εν λόγω διαγωνισμού και η ανάθεση εκτέλεσης του εν θέματι έργου στην μειοδότηρα εργοληπτική επιχείρηση με την επωνυμία “ΑΘΩΝΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε.”, με μέση έκπτωση 33,56% και συνολική συμβατική δαπάνη 13.308.485,00€, εκ των οποίων δαπάνη εργασιών μαζί με γενικά έξοδα και όφελος εργολάβου (εφεξής Γ.Ε. & Ο.Ε.) 9.579.251,29€, δαπάνη απροβλέπτων 862.132,61€, δαπάνη μελετών 120.000,00€, δαπάνη ασφάλτου απολογιστικά με Γ.Ε. & Ο.Ε. 1.780.000,00€, δαπάνη απολογιστικών 231.324,07€, δαπάνη αναθεώρησης 735.777,03€ και επιπλέον 3.060.952,00€ για Φ.Π.Α., ήτοι συνολικά 16.369.437,00€.

6. Με την με αρ. 738/5/08-11-2012 απόφαση (Πρακτικό με αρ. 738 της Συνεδρίασης της 08-11-2012, Θέμα 14ο) του Διοικητικού Συμβουλίου της Ε.Ο.Α.Ε., εγκρίθηκε η διόρθωση της με αρ. 732/1/03-10-2012 απόφασης (βλ. ανωτέρω, υπό 5), ως προς το ύψος της συνολικής συμβατικής δαπάνης, το οποίο ορίζεται σε 13.217.395,00€, εκ των οποίων 9.579.251,29€ για τη δαπάνη των εργασιών μαζί με το Γ.Ε. & Ο.Ε. 18%, 862.132,61€ για τη δαπάνη των απροβλέπτων, 120.000,00€ για δαπάνη μελετών, 1.688.876,07€ για δαπάνη ασφάλτου απολογιστικά με Γ.Ε. & Ο.Ε., 231.325,15€ για δαπάνη απολογιστικών, 735.809,88€ για δαπάνη αναθεώρησης και επιπλέον 3.040.001,00€ για Φ.Π.Α., ήτοι συνολικά 16.257.396,00€ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. (εγκρίθηκε ο επανυπολογισμός της δαπάνης ασφάλτου και το σχέδιο σύμβασης σύμφωνα με την προσφερθείσα έκπτωση του αναδόχου).

7. Κατόπιν διενέργειας του απαιτούμενου προσυμβατικού ελέγχου, το Ελεγκτικό Συνέδριο, με την με αρ. 501/21-11-2012 Πράξη του Ε΄ Κλιμακίου του, απεφάνθη ότι δεν κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος σχεδίου σύμβασης του εν θέματι έργου. Ακολούθως, στις 19-12-2012, υπεγράφη μεταξύ της Ε.Ο.Α.Ε. (“Κύριος του έργου”) και της αναδόχου εταιρείας “ΑΘΩΝΙΚΗ ΤΕΧΝΙΚΗ Α.Ε.” η οικεία σύμβαση, ποσού 13.217.395,00€ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. Η αρχική συμβατική προθεσμία περαίωσης του έργου ορίστηκε σε 36 μήνες από την υπογραφή της σύμβασης (ήτοι μέχρι 18-12-2015). Η εν λόγω σύμβαση διέπεται από τον “Κανονισμό ανάθεσης και εκπόνησης μελετών και ανάθεσης και εκτέλεσης έργων της εταιρείας Ε.Ο.Α.Ε.”, όπως ισχύει, καθώς και από τα συμβατικά τεύχη (άρθρο 7 σύμβασης).

8. Με την με αρ. 827/5/06-05-2014 απόφαση του Δ.Σ. της Ε.Ο.Α.Ε., εγκρίθηκαν για το εν θέματι έργο: α) ο 1^{ος} Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Εργασιών (Α.Π.Ε.) του έργου, για συνολικό ύψος δαπάνης 16.257.396,00€ (με Φ.Π.Α.), εκ των οποίων 9.982.297,72€ για εργασίες μαζί με Γ.Ε. & Ο.Ε., 459.086,18€ για δαπάνη απροβλέπτων, 120.000,00€ για δαπάνη μελετών, 1.688.876,07€ για δαπάνη ασφάλτου με Γ.Ε. & Ο.Ε., 231.325,15€ για απολογιστικές εργασίες, 735.809,88€ για δαπάνη αναθεώρησης και 3.040.001,00€ για Φ.Π.Α., ήτοι σε ισοζύγιο με το αρχικό οικονομικό

αντικείμενο και β) το 1ο Πρωτόκολλο Κανονισμού Τιμών Μονάδος Νέων Εργασιών (Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε.), το οποίο περιλαμβάνει κονδύλια οκτώ (8) νέων εργασιών (8 τιμές).

9. Στη συνέχεια, με την με αρ. 4534/30-05-2014 απόφαση της Διευθύνουσας Επιτροπής της Ε.Ο.Α.Ε., εγκρίθηκαν ο 1ος Α.Π.Ε. και το 1ο Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε., όπως είχαν εγκριθεί με την ως άνω (υπό 8), με αρ. 827/5/06-05-2014 απόφαση του Δ.Σ. της Ε.Ο.Α.Ε..

10. Με την αρ. 853/8/12-11-2014 απόφαση του Δ.Σ. της Ε.Ο.Α.Ε., εγκρίθηκαν για το εν θέματι έργο: α) ο 2^{ος} Α.Π.Ε. (Αρχικής Σύμβασης και Συμπληρωματικής Σύμβασης), για συνολικό ύψος δαπάνης 16.907.396,00€ (με Φ.Π.Α.), που αναλύεται ως εξής: - Σύνολο δαπάνης αρχικής σύμβασης 16.257.396,00€ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., εκ των οποίων 10.281.831,52€ για εργασίες μαζί με Γ.Ε. & Ο.Ε., 159.552,38€ για δαπάνη απροβλέπτων, 120.000,00€ για δαπάνη μελετών, 1.688.876,07€ για δαπάνη ασφάλτου με Γ.Ε. & Ο.Ε., 231.325,15€ για απολογιστικές εργασίες, 735.809,88€ για δαπάνη αναθεώρησης και 3.040.001,00€ για Φ.Π.Α., ήτοι σε ισοζύγιο με τον εγκεκριμένο 1ο Α.Π.Ε., - Σύνολο δαπάνης 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης 650.000,00€ (με Φ.Π.Α.), εκ των οποίων 466.738,10€ για εργασίες μαζί με Γ.Ε. & Ο.Ε., 42.006,43€ για δαπάνη απροβλέπτων, 19.710,75€ για δαπάνη αναθεώρησης και 121.544,72€ για Φ.Π.Α., β) το 2ο Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε. και γ) η σύναψη της 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης, συνολικής δαπάνης 650.000,00€ με Φ.Π.Α., υπό την αίρεση της σύμφωνης γνώμης της Αρχής.

11. Ακολουθώντας, με την με αρ. 4677/17-02-2015 απόφαση της Διευθύνουσας Επιτροπής της Ε.Ο.Α.Ε., εγκρίθηκαν: α) ο 2ος Α.Π.Ε. (Αρχικής Σύμβασης) και β) το 2ο Π.Κ.Τ.Μ.Ν.Ε., όσον αφορά τις εργασίες που σχετίζονταν με την Αρχική Σύμβαση του Έργου (ήτοι, 2ο NT1, 2ο NT4 και 2ο NT5). Όπως ρητά αναγράφεται στο σώμα της εν λόγω απόφασης, «*Ο 2ος Α.Π.Ε. εγκρίνεται μόνο ως προς το αντικείμενο της κύριας σύμβασης*».

12. Με το με αρ. πρωτ. ΕΥΔ/ΕΠ-ΕΠ 5901/16-12-2014 έγγραφό της, η αρμόδια Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης (Ε.Π. "Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας") διατύπωσε τη σύμφωνη γνώμη της για τον 2ο Α.Π.Ε. του Υποέργου «Κάθετος Άξονας Εγνατίας οδού Θεσσαλονίκη–Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια: Βελτίωση – διαπλάτυνση τμήματος Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια από χ.θ. 0+000 έως χ.θ. 4+200 (58.4.1)» της Πράξης «Κάθετος Άξονας Εγνατίας οδού Θεσσαλονίκη–Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια: Βελτίωση – διαπλάτυνση τμήματος Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια», με κωδικό ΟΠΣ "482187", όπως περιγράφεται στο σχετικό Α.Π.Ε., «*δεδομένου ότι δεν τροποποιείται το βασικό σχέδιο του έργου, δηλαδή η όλη κατασκευή και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, παραμένουν όπως προβλέπονται στην αρχική σύμβαση. Η 1η Συμπληρωματική Σύμβαση κρίνεται κατ' αρχάς επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση υπό την προϋπόθεση έγκρισής της από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα (Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων και Ελεγκτικό Συνέδριο)*».

13. Με το παρόν αίτημά της, η Ε.Ο.Α.Ε. αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την υπογραφή της 1ης Σ.Σ.Ε., δαπάνης 528.455,28€ (χωρίς Φ.Π.Α.), στο εν θέματι εκτελούμενο έργο. Στην οικεία Αιτιολογική Έκθεση της 12-11-2014, που συνοδεύει τον 2ο Α.Π.Ε., η ανάγκη σύναψης της υπό κρίση 1ης συμπληρωματικής σύμβασης αιτιολογείται ως εξής: «*[...] 5.3. 1η ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ Κατά την εξέλιξη της αρχικής σύμβασης, προέκυψε η ανάγκη κάλυψης πρόσθετων δαπανών μεταφοράς αδρανών υλικών που κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων και απαιτούνται για την άρτια εκτέλεση και ολοκλήρωση του έργου, οι οποίες δεν κατέστη δυνατόν να προβλεφτούν κατά την σύνταξη του προϋπολογισμού του αρχικού έργου, αν και καταβλήθηκε η ενδεδειγμένη επιμέλεια και προσοχή. 5.3.1. Λόγοι που επιβάλλουν την σύναψη της 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Για την ολοκλήρωση του έργου απαιτείται η προμήθεια των αδρανών υλικών λατομείου που περιλαμβάνονται στα πιο κάτω άρθρα του τιμολογίου της μελέτης κατά Ομάδα Εργασιών. [...] Η έγκαιρη προμήθεια των υλικών αυτών αποτελεί προϋπόθεση για τον προγραμματισμό της απόδοσης τμημάτων της υπό κατασκευή οδού στην κυκλοφορία αλλά και για την ολοκλήρωση του συνόλου του έργου εντός*

της συμβατικής προθεσμίας καθώς και κυρίως εντός της περιόδου χρηματοδότησής του. Με δεδομένο ότι το πλησιέστερο στο έργο λατομείο αδρανών υλικών της εταιρίας INTERMPETON ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε. λειτουργούσε στην περιοχή της Νέας Τενέδου Ν. Χαλκιδικής και σε απόσταση 17,00 χιλιομέτρων από το κέντρο βάρους του έργου, διαμορφώθηκαν κατά την σύνταξη του προϋπολογισμού της μελέτης οι τιμές των ως άνω άρθρων του τιμολογίου λαμβάνοντας ως απόσταση μεταφοράς των απαραίτητων αδρανών υλικών λατομείου του έργου τα 17,00 χιλιόμετρα. Το γεγονός αυτό ήταν γνωστό, στις συμμετέχουσες εργοληπτικές επιχειρήσεις, κατά την ημερομηνία (21-8-2012) διεξαγωγής του διαγωνισμού του έργου, προς εξασφάλιση της ισότητας και του υγιούς ανταγωνισμού κατά την διαμόρφωση των οικονομικών προσφορών τους. Η λειτουργία όμως του ως άνω λατομείου της εταιρίας INTERMPETON ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε. στην περιοχή της Νέας Τενέδου Ν. Χαλκιδικής διεκόπη ξαφνικά και απρόβλεπτα την 30-10-2012 όπως προκύπτει από το υπ' αριθμό 40/2013 (ΑΔΑ: ΒΛΓ1ΩΚΤ-ΠΞΥ) πρακτικό του Δημοτικού Συμβουλίου Νέας Προποντίδας αλλά και με το με αρ. πρωτ. 36027/12.11.14 έγγραφο του Δημάρχου Νέας Προποντίδας, μεταβάλλοντας και ανατρέποντας τα δεδομένα κοστολόγησης και διαμόρφωσης των τιμών της αρχικής μελέτης. Σήμερα, τα πλησιέστερα νομίμως λειτουργούντα λατομεία αδρανών υλικών, όπως προκύπτει από επιτόπια έρευνα [...] και από τις ιστοσελίδες του ΥΠΕΚΑ [...] είναι της εταιρίας "ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΣΙΘΩΝΙΑΣ Α.Ε." στην θέση Βραχωτό Μεταγγιτσίου Δήμου Σιθωνίας σε απόσταση 47,30 χιλιομέτρων από το έργο και της εταιρίας "INTERMPETON ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε." στην θέση της λατομικής περιοχής Ταγαράδων του Δήμου Θέρμης, σε απόσταση 45,00 από το κέντρο βάρους του έργου. Επίσης, στην ευρύτερη περιοχή λειτουργούν τα λατομεία Γερακινής της εταιρείας "Ελληνικοί Λευκόλιθοι Α.Μ.Β.Ν.Ε.Ε.". Από τα εν λόγω μεταλλεία παράγονται και μπορούν να ενσωματωθούν στο έργο τα παρακάτω αδρανή: [...] Επομένως, από το λατομείο "INTERMPETON ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε." είναι δυνατή η προμήθεια όλων των απαιτούμενων αδρανών υλικών ασφαλικών εργασιών καθώς και το 30% των υλικών οδοστρωσίας. Ενώ από τα μεταλλεία Γερακινής είναι δυνατή η προμήθεια θραυστών επίλεκτων υλικών λατομείου Κατηγορίας E4 και το 70% των αδρανών υλικών οδοστρωσίας. Βάσει των συμβατικών στοιχείων του έργου και σε απόλυτη συμφωνία με τα στοιχεία του τμήματος κοστολόγησης η μέση απόσταση μεταφοράς αδρανών υλικών λατομείου, η οποία προβλεπόταν και έχει υπολογιστεί στις συμβατικές τιμές, αφορούσε μεταφορά σε απόσταση 17,00 χιλιομέτρων. Στην προσφάτως εκδοθείσα ΕΓΚΥΚΛΙΟ με αριθμ. 18/24-09-2014 και αρ. πρωτ. Δ11γ/ο/6/7 του Υπουργού ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ. αναφέρονται τα εξής: "Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν ο όρος "οποιαδήποτε απόσταση" που αναγράφεται στο περιγραφικό μέρος των ΝΕΤ του έργου έχει την έννοια ότι πηγές λήψης και απόθεσης των υλικών, το οδικό δίκτυο της περιοχής και το κέντρο βάρους (λήψης ή ενσωμάτωσης) των υλικών παραμένουν όπως είχαν ληφθεί υπόψη στην μελέτη και κατά την σύνταξη των τευχών δημοπράτησης από την Αναθέτουσα Αρχή. Κατ' ουσίαν δηλαδή σημαίνει "σε οποιαδήποτε απόσταση σύμφωνα με τους όρους δημοπράτησης". Εάν μετά την δημοπράτηση του έργου διαφοροποιηθούν οι αποστάσεις μεταφορών ή οι συνθήκες διακίνησης που είχαν ληφθεί υπόψη κατά την σύνταξη των Τευχών Δημοπράτησης, για λόγους μη οφειλόμενους στον Ανάδοχο (απαίτηση χρήσης νέων δανειοθαλάμων, αποθεσιοθαλάμων, λατομείων, συγκροτημάτων κλπ, λόγω αλλαγής περιβαλλοντικών όρων, απαιτήσεων αδειοδοτήσεων, διακοπής λειτουργίας κλπ), τεκμηριώνεται η έγκριση πρόσθετης αποζημίωσης για την αντιμετώπιση "απροβλέπτων και επιγενομένων συνθηκών", με την σύνταξη ΑΠΕ κατά τις ισχύουσες διατάξεις". Κατόπιν των ανωτέρω η 1η Συμπληρωματική Σύμβαση προτείνεται να καλύψει την ανάγκη αποζημίωσης των επί πλέον της αρχικής αποστάσεων μεταφοράς κατά $45-17=28$ χλμ. των υλικών για ασφατικά, κατά $(45,00 \times 30\% + 23,00 \times 70\%) - 17,00 = 12,60$ km των υλικών οδοστρωσίας, και κατά $23,00 - 17,00 = 6$ Km των δανείων θραυστών επίλεκτων υλικών λατομείου Κατηγορίας E4, που απαιτείται για την προμήθεια των ως ανωτέρω αδρανών υλικών λατομείου ώστε να είναι δυνατή η ολοκλήρωση του έργου εντός της συμβατικής προθεσμίας αλλά και εντός της χρηματοδοτικής του περιόδου. Η αποζημίωση αυτή των επί πλέον

αποστάσεων μεταφοράς των αδρανών υλικών λατομείου δεν είχε προβλεφθεί στο αρχικά ανατεθέν έργο, κατέστη όμως αναγκαία λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών (απρόβλεπτη διακοπή λειτουργίας πλησιέστερου λατομείου). Η εξέλιξη αυτή δεν μπορούσε να προβλεφθεί και συνεπώς δεν μπορούσε να ενταχθεί στα τιμολόγια και στο τεχνικό αντικείμενο του αρχικού έργου η δαπάνη για επί πλέον απόσταση μεταφοράς των αδρανών υλικών λατομείου, αν και τηρήθηκαν οι ισχύουσες διατάξεις για την τιμολόγηση των εργασιών και καταβλήθηκε η ενδεδειγμένη επιμέλεια και προσοχή. 5.3.2. Αντικείμενο της 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Το αντικείμενο της 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης περιλαμβάνει τις πρόσθετες δαπάνες μεταφοράς αδρανών υλικών του έργου, που κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων και απαιτούνται για την άρτια εκτέλεση και ολοκλήρωση του, οι οποίες δεν κατέστη δυνατόν να προβλεφθούν κατά την σύνταξη του προϋπολογισμού του αρχικού έργου, αν και καταβλήθηκε η ενδεδειγμένη επιμέλεια και προσοχή. 5.3.3. Προϋποθέσεις σύναψης 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Οι συμπληρωματικές δαπάνες για την μεταφορά των αδρανών υλικών του έργου που περιγράφηκαν παραπάνω, δεν μπορούν τεχνικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση αφού δεν αφορούν πρόσθετες εργασίες, αλλά είναι απολύτως απαραίτητες για την ολοκλήρωση του συνόλου του έργου εντός της συμβατικής προθεσμίας καθώς και κυρίως εντός της περιόδου χρηματοδότησης του. [...] Το ύψος της συνολικής απαιτούμενης δαπάνης της 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης ανέρχεται στο ποσόν των 650.000,00€ (με Φ.Π.Α.), εκ των οποίων 496.738,10€ για εργασίες με Γ.Ε. & Ο.Ε., 42.006,43€ για απρόβλεπτα, 19.710,75€ για αναθεώρηση και 121.544,72€ για Φ.Π.Α. Ποσοστό υπέρβασης της αρχικής Σύμβασης 4,08%. [...]».

II. Νομικό πλαίσιο

14. Σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπερ. δδ' της περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, «δδ) Οι αποφάσεις των αναθετουσών Αρχών που αφορούν προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 3 του π.δ. 59/2007 και των άρθρων 24 και 25 του π.δ. 60/2007, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπίπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των ανωτέρω προεδρικών διαταγμάτων. Η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Αρχή, συνοδευόμενου από όλα τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής. Με την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη της Αρχής. [...]».

15. Σύμφωνα με το άρθρο 6 του π.δ. 60/2007 (Α' 64) με τίτλο «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/EK "περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών", όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/EK της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005», το εν λόγω π.δ. «εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 16, 17 και 9 έως 15, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα ακόλουθα κατώτατα όρια : [...] γ) 5.278.000 € για τις δημόσιες συμβάσεις έργων [...]».

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κανονισμού της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2013 με αρ. 1336/2013 (ΕΕ), για την τροποποίηση των οδηγιών 2004/17/EK, 2004/18/EK και 2009/81/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά τα κατώτατα όρια

εφαρμογής τους κατά τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, το ως άνω ποσό αναπροσαρμόστηκε, με έναρξη ισχύος την 01η-01-2014, σε 5.186.000,00€.

16. Στην παρ. 1 του άρθρου 8 του π.δ. 60/2007 ορίζεται ότι: «Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας δημόσιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, εκτός ΦΠΑ, όπως προσδιορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Στον υπολογισμό αυτό, λαμβάνεται υπόψη το εκτιμώμενο συνολικό ποσό, συμπεριλαμβανομένων τόσο του τυχόν προβλεπόμενου δικαιώματος προαιρέσεως όσο και των τυχόν παρατάσεων της σύμβασης...» και στην παρ. 2 ότι: «Η αποτίμηση πρέπει να ισχύει κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 ή, στις περιπτώσεις όπου δεν απαιτείται μια τέτοια προκήρυξη, κατά το χρονικό σημείο έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης [...]».

17. Στο άρθρο 25 ομοίως του π.δ. 60/2007 ορίζεται ότι: «Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις τους προσφεύγοντας σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, χωρίς να προηγείται δημοσίευση σχετικής προκήρυξης, στις ακόλουθες περιπτώσεις: [...] 4) Προκειμένου για δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών: α) όταν αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση και τα οποία, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, κατέστησαν αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι η ανάθεση γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή, εφόσον τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες είτε δεν μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές είτε μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της. Το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης [...]».

18. Στο άρθρο 57 του ν. 3669/2008 (Α' 116) με τίτλο «Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων» ορίζεται ότι: «1. Το έργο εκτελείται σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα, αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, να συνάπτει σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολοντί μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της. Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αρχικής σύμβασης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των τυχόν απαιτούμενων μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες. Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση για την εκτέλεσή τους, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου. Για τον καθορισμό τιμών μονάδας στις εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης λαμβάνονται οι τιμές της αρχικής σύμβασης και για τον κανονισμό τιμών μονάδας στις νέες εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης εφαρμόζονται οι παράγραφοι 5, 6 και 7. [...] 3. Με τα ποσά των απρόβλεπτων δαπανών (απρόβλεπτα) που περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση καλύπτονται ιδίως δαπάνες που προκύπτουν από εφαρμογή νέων κανονισμών ή κανόνων που καθιερώθηκαν ως υποχρεωτικοί μετά την ανάθεση του έργου, καθώς και από προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα της προμέτρησης της μελέτης ή από απαιτήσεις της κατασκευής οι οποίες καθίστανται

απαραίτητες για την αρτιότητα και λειτουργικότητα του έργου, παρά την πλήρη εφαρμογή των σχετικών προδιαγραφών κατά την κατάρτιση των μελετών του έργου και υπό την προϋπόθεση να μην τροποποιείται το «βασικό σχέδιο» του έργου, δηλαδή ή όλη κατασκευή, καθώς και τα βασικά διακριτά στοιχεία της, όπως προβλέπονται από την αρχική σύμβαση. [...]

19. Οι διατάξεις της με αριθμ. Δ11γ/0/9/7/07-02-2013 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (Β' 363) με θέμα «Αναπροσαρμογή και συμπλήρωση Ενιαίων Τιμολογίων Έργων Οδοποιίας, Υδραυλικών, Λιμενικών, Οικοδομικών, Πρασίνου και Ηλεκτρομηχανολογικών Εργασιών Οδοποιίας, Υδραυλικών και Λιμενικών» και, πιο συγκεκριμένα, στο “Περιγραφικό Τιμολόγιο Έργων Οδοποιίας NET-ΟΔΟ – ΕΚΔΟΣΗ 3.0/Γενικοί Όροι” ορίζουν ότι: «Αντικείμενο του παρόντος τιμολογίου είναι ο καθορισμός τιμών μονάδος των εργασιών, που είναι απαραίτητες για την έντεχνη ολοκλήρωση του Έργου, όπως προδιαγράφεται στα λοιπά Τεύχη Δημοπράτησης που ορίζονται στη Διακήρυξη. 1. [...] στις τιμές μονάδος του παρόντος Τιμολογίου, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά **περιλαμβάνονται** τα κάτωθι: [...] **1.12. Οι δαπάνες προμηθείας ή παραγωγής, φορτοεκφόρτωσης και μεταφοράς στη θέση ενσωμάτωσης και τυχόν προσωρινών αποθέσεων και επαναφορτώσεων αδρανών υλικών προέλευσης λατομείων, ορυχείων κλπ. πλην των περιπτώσεων που στα οικεία άρθρα του παρόντος Τιμολογίου αναφέρεται ρητά ότι η μεταφορά πληρώνεται ιδιαίτερα (άρθρα που επισημαίνονται με αστερίσκο [*]). [...] Οι τιμές μονάδος του παρόντος Τιμολογίου που φέρουν την σήμανση [*] παραπλεύρως της αναγραφόμενης τιμής σε ΕΥΡΩ δεν συμπεριλαμβάνουν την δαπάνη της καθαρής μεταφοράς των, κατά περίπτωση, υλικών ή προϊόντων. Η Δημοπρατούσα Αρχή θα προσθέσει στις τιμές αυτές την δαπάνη του μεταφορικού έργου, με βάση τα στοιχεία της μελέτης και τις συνθήκες εκτέλεσης του έργου. Για τον προσδιορισμό της ως άνω δαπάνης του μεταφορικού έργου καθορίζονται οι ακόλουθες τιμές μονάδας σε €/m³.km [...] Οι τιμές αυτές έχουν εφαρμογή στον προσδιορισμό της τιμής του αστερίσκου [*] των άρθρων του παρόντος τιμολογίου των οποίων οι εργασίες επιμετρώνται σε κυβικά μέτρα (m³), κατά τον τρόπο που καθορίζεται σε έκαστο άρθρο. [...] Η δαπάνη του μεταφορικού έργου, όπως προσδιορίζεται στο παρόν τιμολόγιο (NET ΟΔΟ), προστίθεται στην τιμή βάσεως των άρθρων που επισημαίνονται με [*], και αναθεωρείται με βάση τον εκάστοτε καθοριζόμενο κωδικό αναθεώρησης (δεν προβλέπεται άλλη, ιδιαίτερη αναθεώρηση του μεταφορικού έργου) [...]**».

20. Σε συνέχεια της προαναφερθείσας (υπό 19) υπουργικής απόφασης, εκδόθηκαν δύο σχετικές Εγκύκλιοι της Διεύθυνσης Προγράμματος Πρότυπων και Διεθνών Σχέσεων (Δ11) της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων του τ.Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων:

20.1. Η Εγκύκλιος Ε7/2013 (αρ. πρωτ. Δ11γ/ο/5/8/12-02-2013 και ΑΔΑ: ΒΕΥΣ1-ΞΘΕ), με την οποία διευκρινίζονται ως προς τις δαπάνες μεταφοράς τα ακόλουθα: «[...] **Οδηγίες για τον αστερίσκο [*].** Όταν ο προϋπολογισμός του έργου περιλαμβάνει άρθρα που επισημαίνονται με αστερίσκο [*] απαιτείται υπολογισμός της δαπάνης του μεταφορικού έργου κατ' άρθρο. Στους Γενικούς Όρους των NET περιλαμβάνονται πίνακες τιμών του μεταφορικού έργου ανά κυβοχιλιόμετρο (m³.km), αναλόγως των συνθηκών διακίνησης των προϊόντων και υλικών. Οι τιμές αυτές περιλαμβάνουν ανηγμένη την επιστροφή του άδειου αυτοκινήτου στη θέση του ορύγματος και

αναφέρονται σε συμπυκνωμένα υλικά και προϊόντα στις εκάστοτε θέσεις κατασκευής (π.χ. εκσκαφές σε όγκο ορύγματος, συμπυκνωμένες στρώσεις υλικών κ.ο.κ.). Ως εκ τούτου σε καμιά περίπτωση δεν εφαρμόζεται συντελεστής επιπλήσματος. **Η απόσταση μεταφοράς προσδιορίζεται με βάση τις συνθήκες εκτέλεσης των εργασιών, το υφιστάμενο οδικό δίκτυο, τις απαιτήσεις που τίθενται από τους περιβαλλοντικούς όρους του έργου** (η έκδοση των οποίων αποτελεί προϋπόθεση για τη δημοπράτηση των περισσότερων έργων), καθώς και λοιπές κείμενες διατάξεις). Σε κάθε περίπτωση προσδιορίζεται η μέση απόσταση μεταφοράς (π.χ. από το κέντρο βάρους των χωματισμών του έργου μέχρι τον αποθεσιοθάλαμο ή τον δανειοθάλαμο ή τη μέση απόσταση προς αυτούς εάν προβλέπονται περισσότεροι -από το κέντρο βάρους του έργου μέχρι το συγκρότημα παραγωγής ασφαλτοσκυροδέματος που λειτουργεί στην περιοχή του έργου κ.ο.κ.). **Δοθέντος ότι το μεταφορικό έργο συνιστά σημαντικό μέρος της δαπάνης αρκετών έργων (π.χ. έργων οδοποιίας, υδραυλικών έργων εντός πόλεως κλπ), η μέση απόσταση μεταφοράς οφείλει να τεκμηριώνεται επαρκώς στις προμετρήσεις των έργων. Δεν είναι λογικό οι χωματισμοί να υπολογίζονται με τη σύνταξη εκτενών αναλυτικών πινάκων και οι μεταφορές, που ενίοτε είναι υψηλότερης δαπάνης, να μην αντιμετωπίζονται κατ' ανάλογο τρόπο. Ούτε είναι λογικό να επιβαρύνονται υπερβολικά οι τιμές βάσης των εργασιών με ανύπαρκτο μεταφορικό έργο. Ιδιαίτερος υπολογισμός της μεταφορικής δαπάνης προβλέπεται και σε εργασίες που τιμολογούνται σε τετραγωνικά ή σε τρέχοντα μέτρα. Στις περιπτώσεις αυτές οι τιμές μονάδας των μεταφορών πολλαπλασιάζονται επί το πάχος της στρώσης σε μέτρα (πάχος στρώσης οδοστρωσίας 0,10 m), ή εφαρμόζονται οι συμβατικοί συντελεστές αναγωγής που καθορίζονται στα περιγραφικά NET (λ.χ. αποξήλωση πλακοστρώσεων).**».

20.2. Η Εγκύκλιος με αριθμ. Ε18/2014 (αρ. πρωτ. Δ11γ/ο/6/7/24-09-2014 και ΑΔΑ: Ω8ΘΛ1-ΤΘΥ), με την οποία παρέχονται πρόσθετες οδηγίες και διευκρινίσεις σχετικά με τον προσδιορισμό της δαπάνης του μεταφορικού έργου με βάση τα Ενιαία Τιμολόγια, ως εξής: «[...] **Β. Πρόσθετες οδηγίες και διευκρινίσεις.** Στα NET αναφέρεται ρητά ότι η μεταφορική δαπάνη υπολογίζεται κατά περίπτωση βάσει των τοπικών συνθηκών του έργου (μέση απόσταση μεταφοράς, χαρακτηριστικά οδικού δικτύου κλο) και προστίθεται στην “τιμή βάσεως” των άρθρων που επισημαίνονται με αστερίσκο, τα οποία στο περιγραφικό τους μέρος αναφέρουν “**με την μεταφορά σε οποιαδήποτε απόσταση**”. [...] Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν ο όρος “**οποιαδήποτε απόσταση**” που αναγράφεται στο περιγραφικό μέρος των NET του έργου έχει την έννοια ότι πηγές λήψης και απόθεσης των υλικών, το οδικό δίκτυο της περιοχής και το κέντρο βάρους (λήψης ή ενσωμάτωσης) των υλικών παραμένουν όπως είχαν ληφθεί υπόψη στην μελέτη και κατά την σύνταξη των τευχών δημοπράτησης από την Αναθέτουσα Αρχή. Κατ' ουσίαν δηλαδή σημαίνει “**σε οποιαδήποτε απόσταση σύμφωνα με τους όρους δημοπράτησης**”. Εάν μετά την δημοπράτηση του έργου διαφοροποιηθούν οι αποστάσεις μεταφορών ή οι συνθήκες διακίνησης που είχαν ληφθεί υπόψη κατά την σύνταξη των Τευχών Δημοπράτησης, για λόγους μη οφειλόμενους στον Ανάδοχο (απαίτηση χρήσης νέων δανειοθαλάμων, αποθεσιοθαλάμων, λατομείων, συγκροτημάτων κλπ, λόγω αλλαγής περιβαλλοντικών όρων, απαιτήσεων αδειοδοτήσεων, διακοπής λειτουργίας κλπ), τεκμηριώνεται η έγκριση πρόσθετης αποζημίωσης για την αντιμετώπιση “**απροβλέπτων και επιγενομένων συνθηκών**”, με την σύνταξη ΑΠΕ κατά τις ισχύουσες διατάξεις.».

III. Νομική Εκτίμηση

21. Το υπό εξέταση αίτημα της Ε.Ο.Α.Ε. αφορά στη σύναψη συμπληρωματικής «δημόσιας σύμβασης έργου» με την έννοια της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 2 του π.δ. 60/2007. Ο προϋπολογισμός δημοπράτησης του έργου, όπως αποτιμήθηκε κατά το χρόνο αποστολής της προκήρυξης του διαγωνισμού, ανέρχεται στο ποσό των 18.967.479,68€ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%). Η δε δαπάνη της συμπληρωματικής σύμβασης, η οποία αποτελεί παρακολούθημα της αρχικής σύμβασης, ανέρχεται σε 528.455,28€ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%). Η συνολική αθροιζόμενη αξία, βάσει του άρθρου 8 παρ. 1 του π.δ. 60/2007, του προϋπολογισμού δημοπράτησης του έργου και της δαπάνης της συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών, ανέρχεται σε 19.495.934,96€ και, συνεπώς, υπερβαίνει το ποσό των κατώτατων ορίων δημοσίων συμβάσεων έργων που τίθενται με το άρθρο 6 του π.δ. 60/2007, όπως αυτά ισχύουν μετά τη δημοσίευση του Κανονισμού (ΕΕ) με αριθ. 1336/2013, ήτοι το ποσό των 5.186.000,00€ χωρίς Φ.Π.Α. Ως εκ τούτου, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για εξέταση του αιτήματος και παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει.

22. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (αντίστοιχα άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007) περιπτώσεις (βλ. σχετικώς ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Απριλίου 2008, C-337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56). Συναφώς επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζόμενων από τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συστατικής ερμηνείας. Πιο συγκεκριμένα, προκειμένου η Οδηγία 2004/18/ΕΚ να μην απολέσει την πρακτική αποτελεσματικότητά της, τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους δεν επιτρέπεται να προβλέπουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες από την οδηγία αυτή περιπτώσεις, με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18^{ης} Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28^{ης} Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13^{ης} Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48). Το δε βάρος απόδειξης της ύπαρξης εξαιρετικών περιστάσεων που δικαιολογούν την παρέκκλιση, φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. ΔΕΚ απόφαση της 14.9.2004, Υπόθεση C-385/02, απόφαση της 18.5.1995, Υπόθεση C-57/94, απόφαση της 12.1.1994, Υπόθεση C-296/92, απόφαση της 17.11.1993, Υπόθεση C-71/02, απόφαση της 10.3.1987, Υπόθεση C-199/85, Υπόθεση C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας).

23. Ειδικότερα, η εφαρμογή του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007, στη βάση της οποίας παρέχεται η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις έργων και υπηρεσιών με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, προϋποθέτει σωρευτικά τα κάτωθι:

α) να αφορούν συμπληρωματικά έργα ή υπηρεσίες που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη, ούτε στην αρχική σύμβαση,

β) να κατέστησαν, λόγω μη προβλέψιμων περιστάσεων, αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών ή της υπηρεσίας, όπως περιγράφεται στην αρχική σύμβαση,

γ) η ανάθεση να γίνεται στον οικονομικό φορέα που εκτελεί τις υπηρεσίες αυτές ή την υπηρεσία αυτή,

δ) τα συμπληρωματικά έργα ή οι υπηρεσίες να μην μπορούν, από τεχνική ή οικονομική άποψη, να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση χωρίς να δημιουργηθούν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές, είτε να μπορούν να διαχωριστούν από την εκτέλεση της αρχικής σύμβασης, πλην όμως να είναι απόλυτα αναγκαία για την ολοκλήρωσή της και

ε) το σωρευτικό ποσό των συναπτομένων συμβάσεων συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών να μην υπερβαίνει το 50% του ποσού της αρχικής σύμβασης.

24. Όπως παγίως έχει κριθεί, ως «απρόβλεπτες περιστάσεις» θεωρούνται αιφνίδια πραγματικά γεγονότα, τα οποία δεν ανάγονται στο χρόνο κατάρτισης της αρχικής σύμβασης και, παρότι η μελέτη (οριστική ή προμελέτη), με βάση την οποία προσδιορίσθηκε το τεχνικό αντικείμενο του έργου, υπήρξε κατά το δυνατόν πλήρης και ακριβής, αντικειμενικά δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν, σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης εμπειρίας και λογικής και να ενταχθούν στο αρχικό έργο και τη συναφθείσα σύμβαση (βλ. ΕΣ Απόφ. VI Τμ. 27/2013, Απόφ. VII Τμ. 2/2012, Απόφ.Τμ.Μείζ.-7μελούς σύνθεσης 3205/2011, Αποφ. VI Τμ. 2726/2010, 2506/2009, 1780/2009, Πράξ. VI Τμ. 52/2007, 106/2003). Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση του απρόβλεπτου δεν πρέπει να απορρέουν από δική τους ευθύνη, το δε βάρος απόδειξης περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την προσφυγή στη διαδικασία αυτή το φέρει εκείνος ο οποίος τις επικαλείται (βλ. ενδεικτικά ΕΣ Πράξη Ε' Κλιμ. 610/2011 και Αποφ. VI Τμ. 705/2012, 2066/2010, 3359, 3357, 2502, 1780/2009). Περαιτέρω, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να θεωρηθούν ως «συμπληρωματικές εργασίες» οφειλόμενες σε απρόβλεπτα γεγονότα εκείνες που αφορούν σε επέκταση του τεχνικού αντικειμένου του έργου ή στη βελτίωση της ποιότητάς του, διότι είναι ανεπίτρεπτη η εκ των υστέρων μεταβολή του αντικειμένου του έργου καθόσον δεν ήταν γνωστή στο σύνολο των διαγωνιζομένων κατά την υποβολή της προσφοράς τους και δεν αποτέλεσε τη βάση της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου (βλ. ΕΣ Απόφ. VI Τμ. 27/2013, Απόφ. VII Τμ. 2/2012, Αποφ.Τμ.Μείζονος-7μελούς σύνθεσης 3205/2011, 3053/2011, 3030/2011, Απόφ. VI Τμ. 2069/2010, 20/2008, Πράξ. VI Τμ. 108/2007, 232/2006, 216/2006, 198/2006, 192/2006, 98/2006) ή οφείλονται σε έλλειψη επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής (βλ. ΕΣ Πράξ. Ε' Κλιμ. 228/2009, 355/2008, 259/2008).

25. Στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, προκύπτουν τα ακόλουθα:

Ως προς την προϋπόθεση συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη, ούτε στην αρχική σύμβαση (προϋπόθεση α' ανωτέρω):

Η εξαιρετική διαδικασία του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007 προϋποθέτει καταρχήν οι υπό κρίση εργασίες να συνιστούν συμπληρωματικές εργασίες και οι συμπληρωματικές αυτές εργασίες να μην έχουν συμπεριληφθεί στην αρχικώς κατακυρωθείσα μελέτη ούτε στην αρχική σύμβαση. Ως συμπληρωματικές εργασίες (πριν την εξέταση των λοιπών σωρευτικών προϋποθέσεων, απρόβλεπτο, αδιαχώριστο κλπ) θεωρούνται εκείνες οι οποίες αφορούν το αντικείμενο της αρχικής σύμβασης και δεν περιλαμβάνονται στην αρχικά συναφθείσα σύμβαση, παρ' ουσιάζουν δε αναγκαία συνάφεια με το έργο και κατέστησαν αναγκαίες για την ολοκλήρωση της σύμβασης.

Στην προκειμένη περίπτωση, το αίτημα προϋπολογιζόμενης δαπάνης 528.455,28€ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%) έχει ως αντικείμενο πρόσθετες δαπάνες μεταφοράς αδρανών

υλικών (βλ. ανωτέρω, υπό 13), στο πλαίσιο του ήδη εκτελούμενου έργου με τίτλο «Κάθετος Άξονας Εγνατίας οδού Θεσσαλονίκη–Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια: Βελτίωση–διαπλάτυνση τμήματος Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια από χ.θ. 0+000 έως χ.θ. 4+200 (58.4.1)».

Ειδικότερα, το αίτημα αφορά σε πρόσθετη αποζημίωση προς τον ανάδοχο για το συμφωνηθέν αντικείμενο του έργου και όχι σε συμπληρωματικές εργασίες απαραίτητες για την ολοκλήρωση της αρχικής σύμβασης οι οποίες είναι δυνατόν να ενταχθούν σε Σ.Σ.Ε. Πράγματι, και ανεξαρτήτως της νομιμότητας της διαδικασίας ανάθεσης των εργασιών, οι προκύψασες πρόσθετες δαπάνες μεταφοράς υλικών λατομείου, ασφαλικών, υλικών οδοστρωσίας, δεν συνιστούν συμπληρωματικές εργασίες, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007 και δεν μπορούν να συμπεριληφθούν σε συμπληρωματική σύμβαση, καθώς, όπως προκύπτει από τα ρητώς αναφερόμενα τόσο στο άρθρο Β-5 της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων όσο και στο άρθρο Α-12 του Τιμολογίου Μελέτης (βλ. αναλυτικά ανωτέρω, υπό 4.2. και 4.3. αντίστοιχα), στην προσφορά του αναδόχου περιλαμβάνεται και κάθε τυχόν πρόσθετη δαπάνη, που θα προκύψει από οποιονδήποτε λόγο, κατά την προμήθεια των απαιτούμενων για την κατασκευή του έργου υλικών από λατομεία, συμπεριλαμβανομένων και των δαπανών εξαιτίας τυχόν πρόσθετων μεταφορικών εργασιών των υλικών που θα ληφθούν από οποιαδήποτε πηγή και από οποιαδήποτε απόσταση στον τόπο του έργου.

Κατά τα ανωτέρω, το κόστος μεταφοράς υλικών έχει ήδη προϋπολογισθεί πριν την έναρξη της διαγωνιστικής διαδικασίας και έχει ενσωματωθεί στην ενιαία τιμή του τιμολογίου ανεξαρτήτως της απόστασης μεταφοράς που εν τέλει ο ανάδοχος θα κληθεί να καλύψει, ενώ η μεταφορά δεν τιμολογείται ιδιαίτερος ως επιμέρους εργασία. Επομένως, η μεταβολή του κόστους μεταφοράς ανάγεται στον επιχειρηματικό κίνδυνο του αναδόχου, ο οποίος προχωρά στην υποβολή οικονομικής προσφοράς με βάση τις ειδικές συνθήκες του έργου και συνυπολογίζοντας την πιθανότητα μεταβολής του εν λόγω κόστους. Εξάλλου, η επιλογή των προς προμήθεια υλικών που ενσωματώνονται στο έργο, εναπόκειται στις επιχειρηματικές επιλογές που ο ίδιος αναλαμβάνει, εκτός περιπτώσεων όπου η παροχή των υλικών είναι προσδιορισμένη ειδικά στη σύμβαση, πχ παροχή από την αναθέτουσα αρχή. Ακόμα δε και εάν θεωρηθεί ότι τα υλικά αυτά αποτελούν υλικά που κατά κανόνα λαμβάνονται από το εγγύς ή απώτερο περιβάλλον του έργου, εν προκειμένω η μεταβολή της απόστασης μεταφοράς δεν είναι τέτοια, ώστε να αναιρεί την ενσωμάτωση της αμοιβής της στην ενιαία τιμή και να την καθιστά διακριτή εργασία.

Ως εκ τούτου, εν προκειμένω δεν πληρούται η ως άνω προϋπόθεση α) του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007 (συμπληρωματική εργασία) και παρέλκει η εξέταση των λοιπών προϋποθέσεων του άρθρου αυτού.

Σημειώνεται, επιπροσθέτως, ότι με τα οριζόμενα στην Εγκύκλιο υπ' αριθμ. Ε18/2014 (βλ. ανωτέρω, υπό 10.β.) και πιο συγκεκριμένα στην παράγραφο Β αυτής, σε σχέση με την ερμηνεία του όρου “οποιασδήποτε απόστασης” που απαιτείται να διανυθεί για την μεταφορά υλικών και ενδεχομένως έχει διαφοροποιηθεί μετά τη δημοπράτηση του έργου σε σχέση με εκείνη που εφαρμόσθηκε κατά την σύνταξη των τευχών δημοπράτησης του έργου, για λόγους μη οφειλόμενους στον ανάδοχο, στην πράξη ιδρύεται τεκμήριο ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 25, παρ. 4, περ. α' του π.δ. 60/2007 περί συμπληρωματικών εργασιών λόγω απρόβλεπτης περιστασης όσον αφορά τυχόν δαπάνες μεταφορές υλικών. Συνεπώς, η ανωτέρω εγκύκλιος προχωρά σε διασταλτική ερμηνεία του περιεχομένου του άρθρου, η συνδρομή του οποίου πλέον θα τεκμαίρεται και δεν θα αιτιολογείται κατά περίπτωση ειδικώς και επαρκώς, θίγοντας κατά τον τρόπο αυτό τις θεμελιώδεις αρχές του ενωσιακού δικαίου, διαφάνειας,

ισότητας συμμετοχής στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και ελεύθερου ανταγωνισμού και αλλοιώνοντας κατ' ουσίαν το περιεχόμενο των διατάξεων του άρθρου 25, παρ. 4, περ. α' του π.δ. 60/2007.

IV. Συμπέρασμα

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. ομόφωνα αποφασίζει:

Την μη παροχή σύμφωνης γνώμης επί του αιτήματος της εταιρείας “ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟΣ Α.Ε.” για παροχή σύμφωνης γνώμης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, για τη διενέργεια διαδικασίας διαπραγμάτευσης, χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 25 παρ. 4 περ. α' του π.δ. 60/2007, για την ανάθεση 1ης Συμπληρωματικής Σύμβασης Εργασιών, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 528.455,28€ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 23%), σε εκτελούμενο έργο με τίτλο «Κάθετος Άξονας Εγνατίας οδού Θεσσαλονίκη–Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια: Βελτίωση–διαπλάτυνση τμήματος Ν.Μουδανιά–Ποτίδαια από χ.θ. 0+000 έως χ.θ. 4+200 (58.4.1)», **λόγω μη συνδρομής των προς τούτο τασσομένων υπό του νόμου προϋποθέσεων.**

Αθήνα, 2 Απριλίου 2015

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Πρόεδρος

Δημήτριος Ράικος